

S2022/04816

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

2023-03-08

Remissvar av utkast till lagrådsremiss S2022/04816 En modern dataskyddsreglering på socialförsäkringsområdet

SKPF Pensionärerna (SKPF) har fått betänkandet avseende En modern dataskyddsreglering på socialförsäkringsområdet (S2022/04816). Vi avger nedanstående remissvar.

BAKGRUND

Gällande rätt

Europakonventionen

Europakonventionen gäller som lag i Sverige.

Enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, nedan Europakonventionen, har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.

En offentlig myndighet får inte inskränka denna rättighet annat än med stöd av lag och under förutsättning att det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

EU:s dataskyddsförordning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 från den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) är direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Syftet med förordningen är att skydda fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd för personuppgifter, och att främja det fria flödet av personuppgifter inom unionen.

Det materiella tillämpningsområdet för EU:s dataskyddsförordning omfattar sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt annan behandling av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register (artikel 2.1).

Vissa undantag från tillämpningsområdet görs dock. Exempelvis ska behandling av personuppgifter som utgör ett led i en verksamhet som inte omfattas av unionsrätten inte omfattas av förordningens bestämmelser (artikel 2.2 a).

EU:s dataskyddsförordning gäller inte heller för bland annat sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (dataskyddsdirektivet) (artikel 2.2 d).

Personuppgifter som samlats in för ett visst ändamål får som huvudregel inte behandlas för något annat ändamål som är oförenligt med det ursprungliga ändamålet, den så kallade finalitetsprincipen.

Undantag gäller om den registrerade har samtyckt till behandling för det nya ändamålet eller om behandlingen grundar sig på rättslig reglering (artiklarna 5.1 b och 6.4).

Försäkringskassan

Försäkringskassan administrerar en stor del av den svenska socialförsäkringen och hanterar därutöver ett antal andra bidrag och ersättningar.

Verksamheten består huvudsakligen i att besluta och betala ut de olika förmåner och ersättningar som myndigheten ansvarar för. För att utföra sitt uppdrag behöver Försäkringskassan behandla ett stort antal personuppgifter och känsliga personuppgifter.

Som stöd i sitt arbete har verksamheten tillgång till ett flertal olika IT-stöd, bland annat ärendehanteringssystemet ÄHS. Viss handläggning sker automatiserat i IT-systemen. Den automatiserade handläggningen kompletteras med manuell handläggning då uppgifter i ärendet motiverar särskilda åtgärder eller ställningstaganden.

Ökande elektroniskt informationsutbyte

Informationsutbyte med andra myndigheter sker i allt större utsträckning elektroniskt. Även användningen av elektroniska läkarintyg ökar kontinuerligt. Elektroniska akter och dokument lagras i det digitala arkivet DiLA.

För handläggning och administration av socialförsäkringsärenden behandlas uppgifter i IT-systemet Generell personinformation (GEPI). Registret innehåller uppgifter om både personer som är folkbokförda i Sverige och utlandsbosatta personer som har eller har haft

anknytning till svensk socialförsäkring. Uppgifterna kommer från såväl interna register som externa aviseringar från andra myndigheter.

En stor del av de digitala kontakterna med försäkrade sker genom webbtjänsten Mina sidor. Där kan de försäkrade efter inloggning bland annat få tillgång till egna uppgifter och hantera ansökningar. Försäkringskassan är även ansluten till Mina meddelanden, den digitala infrastrukturen för förmedling av myndighetspost.

Försäkringskassan har ett informationsuppdrag som omfattar information om socialförsäkringen och de förmåner som myndigheten ansvarar för.

Arbete mot felaktiga utbetalningar

För att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och för att motverka bidragsbrott arbetar Försäkringskassan med riskbaserade kontroller genom dataanalys.

Intern försäkringskontroll genomförs i alla förmåner för att upptäcka och motverka felaktiga utbetalningar, misstänkta interna överträdelser, systematiska avvikelser som kan leda till felaktiga utbetalningar samt avvikelser som gäller registrerade kontonummer.

Försäkringskassan tog 2019 även initiativet till ett omfattande myndighetsövergripande samarbete mot bidragsbrott – MUR. Initiativet MUR står för Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter, där 18 olika myndigheter deltar i ett arbete mot missbruk och brott i välfärdssystemen.

Statistikansvarig myndighet

Försäkringskassan har som statistikansvarig myndighet ansvar för att producera och publicera officiell och annan statistik inom områdena stöd till barnfamiljer och stöd vid sjukdom och handikapp. Därutöver ansvarar Försäkringskassan för en kvalificerad kunskapsuppbyggnad inom sitt verksamhetsområde. Det innebär att myndigheten följer och analyserar socialförsäkringssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhället.

Resultaten av analyserna förmedlas genom rapporter och på andra sätt till regeringen och allmänheten. Försäkringskassan ansvarar också för utbyte av kunskap med andra länder samt för att stödja regeringen i det internationella arbetet.

Informationshanteringen sker bland annat i IT-systemet STORE som innefattar Försäkringskassans datalager samt beslutsstöds- och analysplattform. STORE används för att ta fram produktionsinformation, ledningsinformation, ärendestatistik, resultatmått, försäkringsstatistik, riktade kontroller, officiell statistik, utgiftsprognoser, ärendeprognoser och analysdata för forskare med flera.

STORE innehåller uppgifter som huvudsakligen kommer från handläggningen av socialförsäkringsärenden men där finns även uppgifter som hämtats in från andra, bland annat Skatteverket och Statistiska centralbyrån.

Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att administrera och betala ut pensioner och andra förmåner som administreras av myndigheten.

Ökande elektroniskt informationsutbyte

I arbetet används ett flertal olika IT-stöd. Viss handläggning sker automatiserat i IT-systemen. Den automatiserade handläggningen kompletteras också med manuell handläggning i de fall då uppgifter i ärendet kräver särskilda åtgärder eller ställningstaganden. Informationsutbytet med andra myndigheter sker i ökande utsträckning elektroniskt.

En stor del av Pensionsmyndighetens personuppgiftsbehandling sker med hjälp av IT-system som finns hos Försäkringskassan.

Pensionsmyndigheten tillhandahåller e-tjänster på Mina sidor, där pensionärer och pensionssparare kan sköta sina kontakter med myndigheten digitalt. Det är möjligt att välja att få post från myndigheten digitalt i stället för genom pappersutskick. Myndigheten är också ansluten till tjänsten Mina meddelanden, den digitala infrastrukturen för förmedling av myndighetspost.

Uppgift att ge vägledning och en samlad bild av hela pensionen

En av Pensionsmyndighetens uppgifter är att ge pensionssparare och pensionärer korrekt information om och en samlad bild av deras pensioner.

Myndigheten samverkar med bolaget Min Pension AB i syfte att tillhandahålla enkel, detaljerad och samlad pensionsinformation till användarna. Pensionsmyndigheten ska också stärka pensionssparares och pensionärsers ställning som konsumenter inom pensionsområdet genom att ge vägledning som är anpassad till individens behov och livssituation.

För att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott görs både manuella och maskinella kontroller i Pensionsmyndighetens förmånshandläggning. Myndigheten deltar också i externa myndighetsnätverk som syftar till att minska felutbetalningar och motverka bidragsbrott.

Statistikansvarig myndighet

Pensionsmyndigheten har som statistikansvarig myndighet ansvar för att producera och publicera officiell och annan statistik inom området stöd vid ålderdom.

Därutöver ansvarar Pensionsmyndigheten för att följa, analysera och förmedla ålderspensionssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhälle.

Resultaten av analyserna förmedlas genom rapporter och på andra sätt till regeringen och allmänheten. Pensionsmyndigheten ansvarar också för utbyte av kunskap med andra länder samt för att stödja regeringen i det internationella arbetet. Informationshanteringen sker i ett datalager med namnet Pedal. Inom Pedal samlas uppgifter från förmånssystemen inom socialförsäkringen. Där samlas även information från andra myndigheter, till exempel Skatteverket och Statistiska centralbyrån.

SAMMANFATTNING AV UTREDNINGENS FÖRSLAG

I utkastet lämnas förslag till en modern dataskyddsreglering för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

Förslagen syftar till att skapa en teknikneutral lagstiftning som möjliggör en digitaliserad och effektiv verksamhet och som värnar den enskildes personliga integritet.

De ändamål för vilka Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får behandla personuppgifter föreslås utvidgas på så sätt att myndigheterna får möjlighet att behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att vidta kontrollåtgärder.

Ändamålet för kontrollåtgärder är framför allt avsett att tillämpas när personuppgifter behandlas vid sidan av ärendehandläggningen i syfte att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och att motverka bidragsbrott.

De särskilda begränsningar som gäller för utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling (annat elektroniskt utlämnande av personuppgifter än genom direktåtkomst) föreslås slopas.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska få lämna ut personuppgifter elektroniskt på andra sätt än genom direktåtkomst under förutsättning att utlämnande kan ske med stöd i angivna ändamål och med beaktande av krav på säkerhet och sekretess.

Därutöver föreslås bland annat att uttrycket socialförsäkringsdatabasen ska kasseras och att sökbegränsningar ska utgå från syftet med sökningen i stället för otillåtna sökbegrepp.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

SYNPUNKTER FRÅN SKPF

Det svenska välfärdssystemet bygger på tillit

De som söker stöd lämnar sina uppgifter på heder och samvete. Reglerna bygger på principen om ett ömsesidigt åtagande mellan stat och individ; ett samhällskontrakt. Majoriteten av ansökningar görs också av hederliga och samvetsgranna människor. De varken begär eller vill ha ett öre mer än vad de har rätt till.

Ändå har bidragsbrottslighet och missbruk av välfärdssystemen blivit så omfattande att det nu får anses vara systemhotande. Det borde vara självklart att de tydliga principer och krav som gäller när staten kräver in skattemedel också ska styra när skattemedel betalas ut igen. Detta är en grundförutsättning för att myndigheter med rimlig säkerhet både i förväg och i efterhand ska kunna säkerställa att skattemedel används för de ändamål de är avsedda för.

Att i efterhand försöka avslöja bidragsbrott som redan begåtts för att därefter inleda en rättsprocess kommer aldrig att vända denna utveckling. De brott som avslöjas ska självfallet alltid bestraffas. Men mer effektivt vore om det blev lönlöst att ens försöka.

För att nå dit behöver välfärdssystemet i sin helhet bli avsevärt mer motståndskraftigt än vad det är i dag. För att göra den förflyttningen inom Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens verksamhetsområden krävs en hel del innovation och nytänkande.

Det är uppenbart att det unika svenska välfärdssystemet blivit en attraktiv måltavla för allehanda brottslig verksamhet. Omfattningen är stor och det samlade ekonomiska värdet av

bidragsbrott, missbruk och andra felaktigheter uppgår till många miljarder kronor per år. Att systemet går att manipulera undergräver tilltron till staten och dess vilja och förmåga att skydda samhällets tillgångar och intressen.

Gemensamt för enkla såväl som avancerade brottsupplägg är att de bygger på falska uppgifter. Om vem man är, var man bor, hur mycket man tjänar, omfattningen av hjälpbehoven eller de tjänster som utförts. Sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen, tandvårdsstödet och assistansersättningen är hårt drabbade. Samma utveckling finns även hos andra utbetalande myndigheter.

Huvudmännen finns både i och utanför vårt land. Brotten utförs av enskilda individer eller genom brottsliga nätverk, organisationer eller företag. Vissa upplägg är häpnadsväckande i sin hänsynslöshet och drabbar svårt utsatta människor hårt.

SKPF föreslår fyra förändringar:

1. **Sekretess mellan myndigheter tas bort så att vi lättare kan byta information.**
2019 tog Försäkringskassan initiativet till ett omfattande myndighetsövergripande samarbete mot bidragsbrott – MUR. Initiativet MUR står för Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter, där 18 olika myndigheter deltar i ett arbete mot missbruk och brott i välfärdssystemen. Inom MUR-samarbetet har det dock blivit tydligt att sekretessregleringen lägger hinder i vägen för effektiva förebyggande insatser.

Som exempel behöver Försäkringskassan ha utökade möjligheter att hämta in inkomstuppgifter från Skatteverket om anställda, så kallade månadsuppgifter. Försäkringskassan kan inte heller på rutin lämna ut information till andra myndigheter med stöd av den så kallade generalklausulen i sekretesslagstiftningen.

Det som krävs är i stället ett systemskifte i synen på hur myndigheter får använda och dela med sig av information och kunskap de redan har.

2. **Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten bör själva få utreda bidragsbrott i stället för att som i dag lämna över till polisen.** I dag lämnas alla misstankar om bidragsbrottslighet vidare till polis och åklagare. Det handlar om cirka 4 000 ärenden per år. Antalet lyckade lagföringar är lågt. Rättsväsendet kommer inom överskådlig tid inte att kunna prioritera dessa på det sätt som borde ske. Uppläggen är i delar mycket avancerade.

Detaljerade kunskaper om hur bidragssystemen är konstruerade och hur de tillämpas krävs för att kunna lagföra dessa brott. Den kunskapen finns inte i tillräcklig grad inom rättsväsendets myndigheter. På samma sätt som skattebrott utreds av en skattebrottsenhet inom Skatteverket bör därför bidragsbrott utredas av en bidragsbrottsenhet inom Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

3. **Myndigheter bör kunna begära information om hur pengar flyttas mellan konton från till exempel banker.** Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten bör få utökade befogenheter att hämta in de upplysningar som krävs. För att kontrollera om påstådda sakförhållanden verkligen stämmer och följa penningflöden måste såväl enskilda som företag åläggas en skyldighet att bidra med upplysningar. Få saker lämnar så tydliga spår som pengar, även felaktigt utbetalda sådana. Att få möjlighet att begära ut konto- och bankuppgifter skulle exempelvis avsevärt förbättra förutsättningarna för att redan från första början fatta korrekta utbetalningsbeslut.
4. **Pengar som betalats ut fel ska omedelbart kunna krävas tillbaka.** Det ska vara både lönlöst och riskfyllt att försöka stjäla av våra gemensamma skattepengar. Felaktiga utbetalningar måste betalas tillbaka. Ett beslut om återkrav bör vara direkt verkställbart för en effektiv kravprocess – i dag krävs ett beslut av allmän domstol. Det är bortom all rim och reson att felaktigt utbetalda miljonbidrag för assistans som bevisligen aldrig utförts inte kan återkrävas direkt. Utgångspunkten ska vara att felaktigt utbetald ersättning omedelbart ska betalas tillbaka, från första till sista krona.

4. Modernisering av dataskyddsregleringen på socialförsäkringsområdet

4.1 Behovet av en översyn

Utkastets bedömning: Dataskyddsregleringen på socialförsäkringsområdet bör ses över och moderniseras.

SKPF tillstyrker utredningens förslag med motiveringen att förslagen ska skapa en teknikneutral lagstiftning som gör en digitaliserad och effektiv verksamhet möjlig och som värnar om den enskildes personliga integritet. Det har inte gjorts någon fullständig översyn av dataskyddsregleringen på socialförsäkringsområdet sedan 2003.

4.2 Nuvarande reglering ska upphävas och ersättas med en ny

Utkastets förslag: Nuvarande 114 kap. socialförsäkringsbalken, som reglerar Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens behandling av personuppgifter, ska upphävas och ersättas med ett nytt kapitel med samma nummer och namn.

SKPF är nöjd med utredningens bedömning.

5. Ett nytt kapitel i socialförsäkringsbalken om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens behandling av personuppgifter

5.1 Kapitlets tillämpningsområde

Utkastets förslag: Socialförsäkringsbalkens bestämmelser om personuppgiftsbehandling ska gälla vid behandling av personuppgifter i verksamhet som avser förmåner enligt socialförsäkringsbalken samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning

eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Kapitlet ska gälla endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller kommer att ingå i ett register.

SKPF är nöjd med utredningens bedömning.

5.2 Uttrycket socialförsäkringens administration

Utkastets bedömning: Uttrycket socialförsäkringens administration bör inte användas i det nya 114 kap. socialförsäkringsbalken.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.3 Förhållandet till annan reglering

Utkastets förslag: Det ska upplysas om att bestämmelserna i 114 kap. socialförsäkringsbalken kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Det ska också anges att dataskyddslagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen gäller, om inte annat följer av 114 kap. socialförsäkringsbalken eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet.

Det ska upplysas om att det i fråga om behandling av personuppgifter inom ramen för den officiella statistiken finns särskilda bestämmelser i lagen om den officiella statistiken och i författningar som ansluter till den lagen.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.4 Uppgifter om avlidna personer

Utkastets förslag: Vid behandling av uppgifter om avlidna personer ska 114 kap. socialförsäkringsbalken och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet, EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen gälla i tillämpliga delar.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.5 Begränsning av den registrerades rätt att göra invändningar

Utkastets förslag: Artikel 21.1 i EU:s dataskyddsförordning om rätten att göra invändningar ska inte gälla vid sådan behandling av personuppgifter som är tillåten enligt 114 kap. socialförsäkringsbalken eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.6 Socialförsäkringsdatabasen

Utkastets bedömning: Det bör inte göras skillnad på behandling av personuppgifter i en socialförsäkringsdatabas och annan behandling. Uttrycket socialförsäkringsdatabasen bör därmed inte användas i det nya 114 kap. socialförsäkringsbalken.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.7 Personuppgiftsansvar

Utkastets förslag: Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska vara personuppgiftsansvariga för behandling av personuppgifter i sina respektive verksamheter.

SKPF är nöjd med utredningens bedömning.

5.8 Ändamål för behandling av personuppgifter

5.8.1 Primära ändamål och den detaljeringsgrad med vilken de ska anges

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska få behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att

- tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerades eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om sådana förmåner och ersättningar som omfattas av tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken ska kunna bedömas eller fastställas,
- informera om sådana förmåner och ersättningar som omfattas av tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken,
- handlägga ärenden,
- planera sina respektive verksamheter,
- inom sina respektive verksamheter genomföra resultatstyrning, resultatuppföljning, resultatredovisning, utvärdering eller tillsyn,
- framställa statistik i fråga om sådan verksamhet som avser att handlägga ärenden, planera sina respektive verksamheter eller inom sina respektive verksamheter genomföra resultatstyrning, resultatuppföljning, resultatredovisning, utvärdering eller tillsyn, eller
- återsöka vägledande avgöranden.

Vid behandling för att återsöka vägledande avgöranden ska uppgifter som direkt pekar ut den registrerade inte få användas.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.8.2 Kontrollåtgärder

Utkastets förslag: Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska inom tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken få behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att myndigheterna ska kunna vidta kontrollåtgärder.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska få behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att framställa statistik i fråga om sådan verksamhet som avser kontrollåtgärder.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.8.3 Testverksamhet

Utkastets bedömning: Testverksamhet har ett sådant samband med Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens verksamheter i övrigt att det inte behövs någon särskild ändamålsbestämmelse för sådan verksamhet.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.8.4 Sekundära ändamål

Utkastets förslag: Personuppgifter som Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten behandlar för primära ändamål ska också få behandlas av myndigheterna för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning eller följer av unionsrätten inom Europeiska unionen, åtaganden i samarbetet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller avtal om social trygghet eller utgivande av sjukvårdsförmåner som Sverige ingått med andra stater.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.8.5 Finalitetsprincipen

Utkastets förslag: Personuppgifter som behandlas för de i 114 kap. socialförsäkringsbalken angivna primära och sekundära ändamålen ska få behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.9 Känsliga personuppgifter

Utkastets förslag: Känsliga personuppgifter ska få behandlas inom tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken om uppgifterna lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Känsliga personuppgifter ska också få behandlas om det är nödvändigt för att

- återsöka vägledande avgöranden, eller

- fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning eller följer av unionsrätten inom Europeiska unionen, åtaganden i samarbetet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller avtal om social trygghet eller utgivande av sjukvårdsförmåner som Sverige ingått med andra stater. Känsliga personuppgifter om hälsa ska även få behandlas om det är nödvändigt för att
- tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerades eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om sådana förmåner och ersättningar som omfattas av tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken ska kunna bedömas eller fastställas, eller
- informera om sådana förmåner och ersättningar som omfattas av tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken. Under förutsättning att uppgifter behandlas eller har behandlats för att tillgodose behov av underlag för att bedöma eller fastställa rättigheter eller skyldigheter, för att informera om förmåner och ersättningar eller för att handlägga ärenden ska Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten därutöver få behandla känsliga personuppgifter om hälsa om det är nödvändigt för att
- vidta kontrollåtgärder,
- planera sina respektive verksamheter,
- inom sina respektive verksamheter genomföra resultatstyrning, resultatuppföljning, resultatredovisning, utvärdering eller tillsyn, eller
- framställa statistik i fråga om sådan verksamhet som avser att handlägga ärenden, vidta kontrollåtgärder, planera sina respektive verksamheter, eller inom sina respektive verksamheter genomföra resultatstyrning, resultatuppföljning, resultatredovisning, utvärdering eller tillsyn.

Under förutsättning att uppgifterna behandlas eller har behandlats för att tillgodose behov av underlag för att bedöma eller fastställa rättigheter eller skyldigheter, för att informera om förmåner och ersättningar eller för att handlägga ärenden och det är absolut nödvändigt ska känsliga personuppgifter om hälsa få behandlas med stöd av finalitetsprincipen.

Utkastets bedömning: Det bör inte ställas krav på att känsliga personuppgifter behandlas i handlingar eller krav på uttrycklig reglering i lag eller förordning vid behandling av känsliga personuppgifter.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.10 Uppgifter om lagöverträdelse

Utkastets bedömning: Det bör inte införas någon särskild begränsning av behandling av uppgifter om lagöverträdelse i 114 kap. socialförsäkringsbalken.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.11 Reglering av adekvata och relevanta personuppgifter

Utkastets bedömning: Det bör inte anges i 114 kap. socialför-säkringsbalken vilka personuppgifter som anses adekvata och relevanta att behandla för de i kapitlet angivna ändamålen.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.12 Sökbegränsningar

Utkastets förslag: Sökningar ska inte få utföras i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter. Det ska upplysas om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att uppgifter om hälsa får behandlas i syfte att få fram ett urval av personer.

Sökningar ska dock alltid få utföras i syfte att få fram ett urval av personer grundat på sådana personuppgifter om hälsa som avser förmån eller ersättning. Detta ska gälla under förutsättning att sökningen sker för något av de primära ändamålen.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.13 Begränsning av tillgången till personuppgifter

Utkastets förslag: Tillgången till personuppgifter inom tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.14 Direktåtkomst

5.14.1 Direktåtkomst till personuppgifter hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten

Utkastets förslag: Direktåtkomst till personuppgifter i verksamhet inom tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken ska vara tillåten endast i den utsträckning som anges i lag eller förordning.

Det ska upplysas om att regeringen kan meddela föreskrifter om direktåtkomst till personuppgifter hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för en förvaltningsmyndighet och vilka uppgifter som får omfattas av direktåtkomsten.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.14.2 Direktåtkomst för Centrala studiestödsnämnden, arbetslöshetskassorna och socialnämnderna

Utkastets bedömning: Centrala studiestödsnämnden, arbetslöshetskassorna och socialnämnderna bör inte ha någon direktåtkomst till personuppgifter hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.15 Gallring

Utkastets förslag: Personuppgifter som behandlas automatiserat ska gallras när de inte längre är nödvändiga för de primära ändamålen.

Det ska upplysas om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.16 Avgifter och tystnadsplikt

Utkastets förslag: Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska få ta ut avgifter för utlämnande av uppgifter och handlingar från sådan verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken. Det ska upplysas om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om uttagandet av avgifter. Det ska också upplysas om att rätten att ta ut avgifter inte får innebära inskränkning i rätten att ta ut och mot fastställd avgift få kopia eller utskrift av en allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen.

Den som, genom sin befattning med personuppgifter som inhämtats från sådan verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för 114 kap. socialförsäkringsbalken till det för kommunerna och regionerna gemensamma organet för administration av personalpensioner, får kännedom om uppgifter om enskildas ekonomiska och personliga förhållanden ska inte obehörigen få röja dessa uppgifter.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.17 Annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst

Utkastets bedömning: Det bör inte finnas några bestämmelser om begränsningar av annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst i 114 kap. socialförsäkringsbalken.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.18 Överföring till tredjeland

Utkastets bedömning: Det bör inte finnas några bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till tredjeland i 114 kap. SFB.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.19 Information på begäran av den registrerade (registerutdrag)

Utkastets bedömning: Det bör inte införas någon begränsning av rätten till sådan information som avses i artikel 15 i EU:s dataskyddsförordning i 114 kap. socialförsäkringsbalken.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.20 Kontroll av att bestämmelserna följs

Utkastets bedömning: Det bör inte införas någon bestämmelse om krav på att genom särskilda åtgärder kontrollera att bestämmelserna i 114 kap. socialförsäkringsbalken följs.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

5.21 Övriga förslag i hemställan

Utkastets bedömning: Förslagen i hemställan om att införa ett nytt 114 a kap. i socialförsäkringsbalken samt att föra över vissa bestämmelser i förordning till lag bör inte genomföras.

SKPF har ingen åsikt i sakfrågan.

6. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utkastets förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Utkastets bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

SKPF anser att lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt för att tillgodose Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens behov av en modern och verksamhetsanpassad dataskyddsreglering.

Några särskilda övergångsbestämmelser bedöms inte behövas, då den behandling av personuppgifter som är tillåten i dag även fortsättningsvis kommer att vara tillåten för myndigheterna enligt förslaget.

Liza di Paolo-Sandberg
Förbundsordförande SKPF - Svenska
KommunalPensionärernas Förbund

Utredare: Peter Sandberg